

Landsforeningen for hjerte –og lungesyke

Postboks 8768, Youngstorget
0028 Oslo

ÅRSBERETNING FOR 2013

1. Virksomhetens art og lokalisering

LHL, Landsforeningen for Hjerte- og Lungesyke er en landsomfattende interesseorganisasjon for hjerte- og lungesyke samt pårørende. Organisasjonen skal ivareta hjerte- og lungesykes interesser ved å være talerør for, samt å fremme deres sak inn mot det offentlige og i samfunnet forøvrig. Interesseorganisasjonens virksomhet er organisert med et sekretariat i Storgata 33 i Oslo, fylkeslag og lokale lag. Fylkeslag og lokallag er selvstendige enheter og inngår ikke i regnskapet til LHL.

LHL med datterselskaper har i løpet av det siste året videreført omstillinger i driften. LHL-klinikkene har ferdigstilt arbeid med utredning av relokalisering av tilbudene ved sykehusene Feiring og Glitre, samt etablering av nye tilbud og viderefører dette arbeidet med sikte på å realisere drift av disse i nye lokaler på Gardermoen utenfor Oslo. Ved Krokeide videregående skole er det i løpet av 2013 gjennomført omstillinger som setter skolen i bedre stand til å møte fremtidige utfordringer. LHLs eiendomsdrift ble i 2012 omorganisert og hver eiendom er nå organisert i egne selskaper som kun har til formål å eie og drive LHLs institusjonseiendommer på hhv. Krokeide i Bergen kommune, Feiring i Eidsvoll kommune, Glitre i Nittedal kommune, Skibotn i Storfjord kommune og på Røros. 2013 var første fulle driftsår med denne organiseringen.

LHL-klinikkene (LHL Helse)

For å sikre pasientgruppene et godt medisinsk tilbud, har LHL etablert tilbud på ulike steder i landet. Driften av disse var frem til 30.09.2010 organisert i aksjeselskaper som drev hver av institusjonene. For å bidra til en mer effektiv drift, redusert risiko samt en bedre utnyttelse av de samlede ressursene i virksomhetene, valgte eier høsten 2010 å slå sammen klinikkene og rehabiliteringsvirksomhetene i ett aksjeselskap: LHL Helse AS. I 2014 har LHL Helse skiftet navn til LHL-klinikkene. I 2013 er investeringer i nye hjertelaboratorier fullført. LHL-klinikkene er ISO-sertifisert etter standard ISO 9000. Sertifiseringen er fullført i 2013. LHL-klinikkene satte høsten 2012 i gang arbeid med utredning av etablering av sykehusdrift som omfatter eksisterende drift ved LHL-klinikkene Feiring og LHL-klinikkene Glitre i tillegg til etablering av nye aktiviteter. Utredningen ble fullført i 2013. Konklusjonene fra arbeidet ble høsten 2013 lagt frem for LHLs landsmøte som med stort flertall vedtok at slik etablering kan skje. Slik etablering vil eventuelt bety betydelige investeringer men også nye inntektsmuligheter og ikke minst et bredere tilbud til LHLs målgrupper og andre. Sommeren 2013 inngikk LHL-klinikkene en intensjonsavtale med Aspelin Ramm Eiendom (ARE) om bygging av nytt sykehus. Endelig kontrakt forventes å bli signert sommeren 2014. ARE skal stå som utbygger av sykehuset som planlegges i tett dialog med LHL-klinikkene. Dersom prosjektet blir terminert, skal påløpte prosjektkostnader deles mellom LHL-klinikkene og ARE.

LHL-klinikkene yter sine tjenester gjennom 2 klinikker – LHL-klinikkene Feiring og LHL-klinikkene Glitre – og 4 rehabiliteringsinstitusjoner – LHL-klinikkene Skibotn, LHL-klinikkene Krokeide, LHL-klinikkene Røros, samt rehabiliteringen på Nærland på Jæren.

LHL-klinikkene Feiring, som ligger i Eidsvoll kommune, er en spesialklinikk for behandling av voksne hjertesyke. Klinikken åpnet i august 2001 en egen avdeling for hjerterehabilitering. Grunnet inntektsreduksjon gjennomførte klinikken i 2009 og 2010 tiltak for å redusere kostnader. Tiltakene bestod i omorganiseringer av driften samt reduksjon av antall ansatte. LHL-klinikkene Feiring startet i

januar 2011 opp med ablasjonsbehandling (hjerte-flimmerbehandling). LHL-klinikkene Feiring er omfattet av rammeavtale med Helse Sør-Øst. Slik rammeavtale gir en forsvarlig drift ved klinikken. Gjennomførte investeringer bidrar til å modernisere klinikken og bedre kvaliteten i tjenestene som leveres. LHL-klinikkene Feiring er omfattet av planer for etablering av nytt sykehus på Gardermoen. Det arbeides med sikte på å flytte aktiviteten ved klinikken inn i et sykehus som også leverer andre tjenester.

LHL-klinikkene Glittre er en spesialklinikk for behandling og rehabilitering av lungesyke og er lokalisert i Nittedal kommune. Ventelister til klinikken er lange og pasienttilstrømmingen stor. Aktiviteten ved klinikken gir et forsvarlig overskudd. I 2013 er det etablert poliklinisk tilbud til hjerte- og lungesyke ved LHL-klinikkene Glittre. Også LHL-klinikkene Glittre er omfattet av planer om etablering av nytt sykehus og flytting av aktiviteten til Gardermoen.

LHL-klinikkene Skibotn ligger i Storfjord kommune. Institusjonen er inne i en avtaleperiode som gir grunnlag for forsvarlig drift. Avtalen innebærer ikke full kapasitetsutnyttelse, men med en rimelig prising av tjenestene er man i stand til å innrette driften slik at man kan drive økonomisk forsvarlig. Det arbeides kontinuerlig med andre inntektsmuligheter ved institusjonen.

LHL-klinikkene Røros ble offisielt åpnet 17. februar 2003 og fikk godkjenning som rehabiliteringssenter i juni samme år. Institusjonen har gjennom flere år etablert et tjenestetilbud spredt på flere pasientgrupper og har avtaler både med Helse Midt-Norge og NAV. Et samarbeid med Kreftforeningen har resultert i at senteret, etter avtale med Helse Midt-Norge, startet med kreftrehabilitering våren 2008. Det drives også fedmerehabilitering. I 2009 ble det etablert egen avdeling i Trondheim som tar sikte på å tilby dagrehabilitering av hjerte- og lungesyke samt andre aktuelle pasientgrupper. Institusjonen må til enhver tid arbeide for å utnytte sin kapasitet og det er utfordringer knyttet til å skape lønnsom drift ved institusjonen. LHL-klinikkene Røros mottar omtrent 30 % av sine inntekter som forskningsmidler. Forskning drives i samarbeid med blant andre NTNU i Trondheim.

LHL-klinikkene Krokeide ligger på Krokeide i Fana i Bergen kommune. Her drives primært hjerterehabilitering. Avtalen med Helse Vest om leveranse av slike tjenester gir pr. i dag ikke grunnlag for økonomisk forsvarlig drift. Avtale med Helse Vest reforhandles i 2014. I forhandlingene vil man bestrebe et inntektsnivå som gir forsvarlig drift.

Det er også etablert et tilbud på Nærland på Jæren. Her drives i tillegg til hjerterehabilitering også kreftrehabilitering. Tilbudet drives i leide lokaler. Aktiviteten her er regulert av samme avtale som gjelder LHL-klinikkene Krokeide og gir følgelig ikke grunnlag for forsvarlig drift.

LHL-klinikkene er sårbar for endringer i avtaleforhold og har en begrenset portefølje av aktiviteter. Utfordringene på inntektssiden er særlig knyttet til rehabiliteringsvirksomheten.

Rammeavtalen med Helse Midt-Norge på rehabilitering gikk ut i 2013, og det ble gjennomført en anbudsprosess høsten 2013. Resultatet av denne prosessen gir et godt driftsgrunnlag for virksomheten i Trondheim, og bedre kurdøgnpris og stabilt volum for Røros. De øvrige regionale helseforetak gjennomfører nye anbudsprosesser i 2014. Etablering av nye tilbud i nye lokaler ved Gardermoen vurderes å kunne bidra til å redusere risiko og gi muligheter for nye aktiviteter som bidrar med inntekter.

Krokeide videregående skole AS

LHL eier og driver Krokeide Videregående Skole AS. Dette er en videregående skole som yter tilbud om yrkesrettet opplæring til voksne personer som av ulike årsaker enten har falt ut av yrkeslivet eller ikke har fullført videregående opplæring. Det er lagt planer om en omorganisering av LHLs eierskap til skolen samt planer for opprustning av bygningsmassen på Krokeide. Det er i 2013 gjennomført omorganisering og nedbemanning ved virksomheten. Det er også etablert nye rutiner for opptak av

elever. Innsøkingen til skolen er varierende og det er risiko for at skolen i årene fremover vil oppleve et noe lavere elevtall. Gjennomførte tiltak tar sikte på å ta høyde for dette. For 2013 gir den samlede driften et lite overskudd.

Eiendomsvirksomheten

LHL hadde frem til juni 2012 organisert eiendomsdriften gjennom LHL Bygg AS. LHL Bygg AS hadde opprinnelig til formål å planlegge, bygge og forvalte boliger og andre helsebygg for mennesker med særskilte behov. I 2010 ble selskapets drift satt ut til ekstern forvalter og det har siden dette ikke vært ansatte i selskapet. Det ble i 2011 og 2012 foretatt salg av samtlige eiendommer og selskaper som ikke var direkte knyttet til LHLS institusjonsdrift. I 2011 ble eierskapet til Feiring Eiendom omorganisert og i 2012 er LHL Bygg avviklet og det er opprettet nye selskaper som driver og organiserer LHL-gruppens eiendommer. Som følge av landsmøtets beslutning om å flytte driften på Feiring og Glitre inn i nye lokaler på Gardermoen, har eiendomsselskapene gjort nye vurderinger av verdiene på disse eiendommene. Vurderingene er gjort med utgangspunkt i vurdert salgsv verdi og har resultert i nedskrivninger med en effekt for konsernet på MNOK 83. Det er igangsatt salgsprosess for disse to eiendommene. Driften i den samlede eiendomsvirksomheten for øvrig gir et forsvarlig overskudd på tross av at det i løpet av 2013 har påløpt kostnader på ekstraordinært vedlikehold ved eiendommen på Røros. Det vurderes rettslige skritt mot entreprenør i forbindelse med dette vedlikeholdet.

LHL Holding AS

LHL Holding AS har som primæroppgave å være konsernbank samt være eier av LHL-klinikkene, Krokeide videregående skole AS samt eiendomsvirksomhetene. Eier vurderer som en del av sitt strategiarbeid alternative modeller for styring og organisering av samtlige datterselskaper. LHL Holding har ikke ansatte. Ledelsen av selskapet ivaretas av LHL. I eierrollen har selskapet initiert og sørget for gjennomføring av ulike omstillingstiltak de siste år. Så også i 2013, hvor det har påløpt store kostnader i forbindelse med omstillingsarbeid ved Krokeide videregående skole. Det har i tillegg påløpt en del kostnader i forbindelse med planlegging av nytt sykehus ved Gardermoen, samt vurderinger og bistand i forhold til eiendommer og øvrige planlagte omorganiseringer.

LHLs Internasjonale tuberkulosestiftelse

LHL etablerte i 2012 en egen stiftelse som håndterer LHLS internasjonale og nasjonale arbeid med tuberkulose. Stiftelsen hadde sitt første driftsår i 2013. Stiftelsens arbeid er ikke en del av konsernets aktivitet. Stiftelsen utfører arbeid for svært mange tuberkuløse i mange land på 3 kontinenter samt i Norge.

2. Fortsatt drift

I årene 2007 til 2009 gikk LHL-gruppen med underskudd. Organisasjonen LHL har gått med overskudd fra og med 2009. I 2011 og 2012 hadde også LHL-gruppen et solid overskudd. Ledelsen i LHL-gruppen har i 2013 videreført arbeidet med omstillingene for å sikre at den positive utviklingen fortsetter. I 2013 er resultatet i LHL-gruppen preget av nedskrivninger av eiendomsverdiene på hhv. Feiring og Glitre. Bakgrunnen for slik nedskrivning er landsmøtets beslutning om å flytte virksomheten ved disse to eiendommene inn i nye lokaler på Gardermoen. Den øvrige drift i virksomhetene gir forsvarlige overskudd. For LHL Holding foreligger et underskudd som følge av gjennomførte aktiviteter med omstilling og vurderinger.

Av de tiltak som har vært gjennomført i 2013 kan nevnes

- Fullført utredning av relokalisering av virksomheten ved Feiring og Glitre samt etablering av nye tilbud i lokaler ved Gardermoen.
- Omstilling av driften ved Krokeide videregående skole.
- Ytterligere fokus på eierstyring, risikostyring. Det er blant annet utarbeidet dokument for eierstyring og virksomhetsledelse.

Etter flere år med omstillinger og organisasjonsendringer har man i 2013 hatt en drift som genererer overskudd i alle virksomheter som har drift. Påløpte kostnader i LHL Holding vurderes å gi effekter på fremtidig inntjening ved Krokeide videregående skole. Videre har man brukt ressurser på å konsekvensvurdere etablering av nytt sykehus ved Gardermoen i forhold til investeringer, likviditet, eidsverdi samt drift. Etableringen av nye tilbud ved Gardermoen og synergier ved å samle driften ved Feiring og Glitre vurderes å gi positive effekter for inntjeningen i LHL-klinikkene og gi en større differensiering av inntektsmulighetene i virksomheten.

Det vil i årene fremover også arbeides med etablering av tilbud i de større befolkningsentra i tråd med LHLs vedtatte strategi.

Forutsetningen for fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelse av årsregnskapet 2013.

3. Arbeidsmiljø

Gjennomført arbeidsmiljøundersøkelse i LHL bekrefter at det er et godt arbeidsmiljø i organisasjonen. Omorganiseringene og restruktureringene er gjennomført i tråd med lovbestemmelser som regulerer drøftinger og involvering av ansatte. Fravær pga sykdom i LHL i 2013 på 1,95%. Av dette utgjør 0,14% langtidsfravær. For gruppen er tallet 5,2%.

Ledelsen har faste møter med ansattes tillitsvalgte og vurderer løpende tiltak i forhold til arbeidsmiljø.

Organisasjonen er ikke fast tilknyttet bedriftshelsetjeneste, men kan ved behov bestille tjenester. Fra 2004 er LHL en inkluderende arbeidslivsbedrift (IA). Det er ikke registrert skader i konsernet i 2013.

4. Ytre miljø

Organisasjonens virksomhet påvirker ikke det ytre miljø i vesentlig grad eller i større grad enn sammenlignbare virksomheter.

5. Likebehandling

LHL har som mål å være en arbeidsplass der det ikke diskrimineres på bakgrunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, hudfarge, språk, religion og livssyn. LHL tilstreber full likestilling mellom kvinner og menn. LHL har i sin policy innarbeidet forholdet rundt likestilling som tar sikte på at det ikke forekommer forskjellsbehandling grunnet kjønn i saker som for eksempel lønn, avansement og rekruttering. LHL har tradisjonelt rekruttert fra miljøer hvor antall kvinner og menn er jevnt representert.

Av LHLs ansatte er 27 kvinner. Dette utgjør 57,44%. I sentralstyret er 6 av 13 medlemmer kvinner. Dette utgjør 46%.

LHLs ledergruppe består av 2 kvinner og 6 menn.

6. Selskapets stilling og resultatet av virksomheten

Etter styrets oppfatning gir det fremlagte årsregnskap for regnskapsåret 2013 et forsvarlig uttrykk for foreningens stilling og resultatet av virksomhetene. Utover det som fremgår nedenfor og årsregnskapet, kjenner ikke styret til andre forhold vedrørende markedsforhold og prisutvikling som er av interesse for å bedømme selskapet.

Årets regnskap er preget av store nedskrivninger på eiendommene Feiring og Glittre. For øvrig er resultatene gode i LHL, LHL-klinikkene og ved Krokeide videregående skole. Øvrig drift i eiendomsvirksomheten er tilfredsstillende. For LHL Holding fremkommer det underskudd. Underskudd i LHL Holding er grunnet i omstillingskostnader og kostnader til bistand ved vurderinger. Se eget avsnitt med beskrivelse av virksomhetene.

For LHL utgjør MNOK 14 av overskuddet inntekter ved inngått forlik med Norsk Tipping. Restruktureringskostnader i LHL Holding utgjør i 2013 ca. MNOK 10. Inntektssiden i så vel LHL som i LHL-klinikkene er imidlertid utsatt for svingninger og det vil arbeides kontinuerlig med å redusere usikkerhet samt øke den generelle inntjeningen. Gjelden i gruppen er redusert med MNOK 10, og likviditeten er tilfredsstillende.

LHL-gruppen har et covenantskrav fra banken tilsvarende egenkapitalandel på 30 % for gruppen, samt EBITDA (driftsresultat før av-/nedskrivninger og finansposter) på 50 mill. LHL-gruppen har tidligere år brutt covenantskravet på både resultat og egenkapitalsiden. Gjennom de tiltak som ble gjennomført, var LHL-gruppen innenfor covenants i 2010, 2011 og 2012. Som følge av forsvarlig drift er man også i 2013 innenfor covenants. Egenkapitalandelen for gruppen pr. 31.12.2013 er 50,2 %, og for LHL 78,2 %. For 2012 var tallene på hhv. 49,7 og 74. EBITDA for LHL-gruppen er på MNOK 75 i 2013. For LHL er EBITDA MNOK 17. For 2012 var tallene hhv. MNOK 85 og MNOK 245.

Likviditet

LHL-gruppen har gjennom 2013 hatt en tilfredsstillende likviditet. Langsiktig gjeld i LHL-gruppen er redusert med MNOK 10 i 2013 ved ordinær nedbetaling. LHL-gruppen har to konsernkontoordninger. En som gjelder LHL samlet og en som gjelder LHL Holding AS med døtre. Innestående i LHLs konsernbankordning var pr. 31.12.2013 kr. 18 818 287 og innestående i LHL Holdings ordning var pr. 31.12.2011 kr. 96 310 607. LHL har en kassakredittramme på MNOK 20. Pr. 31.12.2013 var kassakredittoptrekket ikke benyttet.

Samlet kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter i konsernet var på MNOK 86. Årsresultatet er på MNOK – 40,9. Differansen skyldes hovedsakelig:

- Nedskrivning av eiendommer på MNOK 83.
- Overført gave til LHLs internasjonale turberkulosestiftelse på MNOK 20
- Endringer i øvrige tidsavgrensingsposter på MNOK 15.

For LHL-gruppen er inntektene økt med MNOK 16. For LHL er inntektene redusert med MNOK 241. Endringene i konsernet er primært knyttet til økte inntekter i LHL-klinikkene på MNOK 27. For de øvrige virksomhetene er det små endringer. For LHL skyldes inntektsendringen primært:

- Mottatt utdeling fra LHL Bygg på MNOK 230 bortfaller i 2013.
- Bortfall tilskudd til bistandsarbeidet som nå er organisert i egen stiftelse på MNOK 22.
- Endret prinsipp for inntektsføring av tilskudd til prosjekter drevet i fremmed regi MNOK 7.
- Inntektsøkning fra forlik med Norsk tipping MNOK 14.
- Endringer i testamentariske gaver og aksjoner utgjør øvrige endringer.

Inntekter:

De samlede inntektene for LHL-gruppen øker med MNOK 16. Hovedforklaringen på økningen er økte inntekter og aktivitet i LHL-klinikkene.

- **Salgsinntekter:** For LHL-gruppen er salgsinntekter økt med MNOK 43. For LHL er økningen på MNOK 11,2. Økningen i LHL-gruppen skyldes økte inntekter i LHL-klinikkene og da spesielt ved LHL-klinikkene Feiring. Det er også økte salgsinntekter ved LHL-klinikkene Røros og LHL-klinikkene Skibotn. Total økning i salgsinntekter for LHL-klinikkene er MNOK 37. For LHL foreligger en økning på MNOK 4,5. Økningen i LHL forklares i all

hovedsak av økte lotteriinntekter på MNOK 4,7. Øvrig endring skyldes en mindre reduksjon i inntekter fra salg av konserninterne tjenester samt en mindre økning i inntekter fra medlemskontingenter.

- **Tilskudd:** Tilskudd viser en reduksjon for LHL-gruppen på MNOK 39. For LHL er reduksjonen på MNOK 29. Reduksjonen i LHL forklares med bortfall av tilskudd til internasjonalt arbeid som nå er organisert i egen stiftelse samt endret prinsipp for inntektsføring av prosjekter gjennomført i fremmed regi. I LHL-klinikkene reduseres tilskuddene med MNOK 10. Endringen skyldes primært at LHL-klinikkene har bokført inntekter knyttet til sin aktivitet "hjerteløftet" som andre driftsinntekter i 2013. Slike inntekter var registrert som tilskudd i 2012.
- **Andre driftsinntekter:** For LHL-gruppen er andre driftsinntekter økt med MNOK 13. Økningen forklares i all hovedsak av økte inntekter i LHL som følge av forlik med Norsk tipping på MNOK 14. Øvrige inntekter knyttet til aksjoner og næringsliv faller med MNOK 2. For LHL-klinikkene er andre inntekter økt med MNOK 1. For LHL-klinikkene Krokeide foreligger en reduksjon i andre inntekter på MNOK 0,6. Det er i tillegg endring i enkelte andre inntekter. For LHL er andre inntekter redusert med MNOK 217. Reduksjonen skyldes bortfall av utdeling fra LHL Bygg på MNOK 230 og økning i inntekter som følge av forlik med norsk tipping på MNOK 14. For øvrige poster er det kun små endringer.

Kostnader

Driftskostnadene i gruppen er økt med MNOK 112 fra 2012 til 2013. Hovedtyngden av økningen forklares ved nedskrivning på eiendommer på MNOK 82. Øvrige avskrivninger øker med MNOK 4. Personalkostnader øker med MNOK 18, varekost med MNOK 10. Øvrige kostnader er redusert med MNOK 1,4.

- **Varekostnad:** Varekostnaden er økt for gruppen med MNOK 20. Endringen skyldes i hovedsak økt aktivitet ved i LHL-klinikkene og økt salg av lodd fra LHL. For LHL er økningen på MNOK 3 og dette skyldes i hovedsak noe merforbruk i forbindelse med aksjoner og lotteri.
- **Lønns- og personalkostnader:** For gruppen er lønns- og personalkostnader økt med MNOK 18. Økningen skyldes noe økt bemanning i LHL-klinikkene samt lønnsjusteringer. I LHL-klinikkene øker personalkostnadene med MNOK 36. For LHL faller personalkostnader med MNOK 10,2. Reduksjonen skyldes utskilling av bistandsavdelingen hvor ansatte er flyttet til LHLs internasjonale tuberkulosestiftelse. I tillegg til kostnader direkte knyttet til lønn for ansatte bortfaller også personalkostnader påløpt direkte i bistandsprosjektene samt deler av pensjonskostnader. Personalkostnader ved Krokeide videregående skole faller med MNOK 1. For eiendomsvirksomheten faller personalkostnader med MNOK 7 som følge av at pensjonsforpliktelse ble tatt inn med MNOK 7 (virkelig verdi) i regnskap for 2012. For 2013 utgjør pensjonskostnad i eiendomsvirksomheten MNOK 0,4.
- **Avskrivninger og nedskrivninger:** Avskrivninger og nedskrivninger for gruppen er økt med MNOK 87. Økte avskrivninger skyldes i all hovedsak investeringer i medisinskteknisk utstyr i LHL-klinikkene. Nedskrivninger på MNOK 83 er knyttet til eiendommene Feiring og Glittre. For LHL foreligger det en økning på MNOK 0,1. Dette skyldes investeringer i inventar og utstyr.
- **Andre driftskostnader:** Andre driftskostnader er redusert med MNOK 1 for LHL-gruppen. For LHL er disse kostnadene redusert med MNOK 6. For LHL-klinikkene øker disse kostnadene med MNOK 10. Økningen er i all hovedsak knyttet til kostnader ved planlegging av nytt sykehus ved Gardermoen. Reduksjon i LHL er forklart med bortfall av kostnader forbundet med bistandsarbeidet. Slikt bortfall utgjør ca. MNOK 18. Øvrige kostnader øker med MNOK 12. Økningene er knyttet til aksjoner og lotterier samt markedsarbeid med siktemål å skaffe til veie nye medlemmer. For eiendomsvirksomheten foreligger det økte kostnader i forbindelse med ekstraordinært vedlikehold på MNOK 4. For Krokeide videregående skole foreligger en mindre reduksjon.

- **Finansposter:** Resultatet av finansposter er tilnærmet uendret for LHL-gruppen i 2013 sammenlignet med 2012. For LHL er resultat av finansposter forbedret med MNOK 11 som følge av innfrielse av gjeld samt økt utlån til LHL Holding.

Eiendeler

- **Varige driftsmidler:** Varige driftsmidler er redusert med MNOK 83 i LHL-gruppen. For LHL er disse økt med MNOK 0,8. Reduksjonen i LHL-gruppen forklares primært av nedskrivninger på MNOK 112 i eiendomsvirksomheten samt salg av anleggsmidler på MNOK 4 i samme virksomhet. Det er i tillegg foretatt nye investeringer i LHL-klinikkene på MNOK 24. Reduksjonen i LHL forklares av årets avskrivninger.
- **Finansielle anleggsmidler:** Finansielle anleggsmidler for LHL-gruppen er redusert med MNOK 5. For LHL er finansielle anleggsmidler økt med MNOK 5. Reduksjon i LHL-gruppen skyldes endring i EK-innskudd i KLP på MNOK 3,5 samt endring i andre langsiktige plasseringer på MNOK 1,5. Hovedforklaring på økning i LHL er omorganisering av bistandsavdelingen og derigjennom endringer i pensjonsforholdene. LHL har også avhendet aksjer.
- **Varebeholdning:** Varebeholdningen i LHL-gruppen er økt med MNOK 2. I LHL er det ingen endring. Endringene i LHL-gruppen skyldes økning i varebeholdningen i LHL-klinikkene
- **Fordringer:** For LHL-gruppen er sum fordringer økt med MNOK 27. Økningen gjelder i all hovedsak andre kortsiktige fordringer MNOK 28. For kundefordringer foreligger en reduksjon på MNOK 1. I LHL øker fordringer med MNOK 34. I LHL øker andre fordringer med MNOK 34. Økningen skyldes økte fordringer knyttet til testamentariske gaver på MNOK 13, økte fordringer knyttet til prosjekter MNOK 15, øvrige tidsavgrensninger på MNOK 6. For kundefordringer er det kun marginale endringer i LHL.
- **Bankinnskudd og driftskreditt:** For LHL-gruppen er bankinnskudd pr. 31.12.2013 på MNOK 170. Dette er en reduksjon fra 2012 på MNOK 32. For LHL er bankinnskudd på MNOK 59. Dette er en økning på MNOK 22. Reduksjon i LHL-gruppen skyldes blant annet overføring av MNOK 20 til LHLS internasjonale tuberkulosestiftelse samt investeringer og innfrielse av lån på totalt MNOK 35. Økningen i LHL forklares primært av økning i inntekter og oppgjør av tidligere inntektsførte testamentariske gaver.

Gjeld og egenkapital

- **Egenkapital:** Egenkapitalen i LHL-gruppen er redusert med MNOK 41. Dette skyldes årets overskudd korrigeret for EK-effekter i konsernet. For LHL er EK endret positivt med MNOK 31. Dette skyldes årets resultat.
- **Pensjonsforpliktelse:** Pensjonsforpliktelser er økt med MNOK 10 for LHL-gruppen. For LHL er forpliktelsen økt med MNOK 0,5. Endringene i gruppen skyldes markedsmessige forhold samt generell økning i personalkostnader.
- **Langsiktig gjeld:** Langsiktig gjeld er redusert med MNOK 10 for LHL-gruppen. For LHL er den langsiktige gjelden redusert med MNOK 3. Reduksjonene skyldes innbetaling av avdrag.
- **Kortsiktig gjeld:** Kortsiktig gjeld for gruppen er en redusert med MNOK 51. For LHL er denne gjelden redusert med MNOK 17. Endringene er primært knyttet til tidsavgrensningsposter som bevilgede ubenyttede midler samt vurderingsposter.

Markedsrisiko

LHL er utsatt for avtalerisiko i forbindelse med LHL-institusjonenes avtaler med helseregionene. Avtalesituasjonen er stabil i 2013. For LHL-klinikkene Glitre er ny avtale tegnet med et noe økt volum men med en noe redusert godtgjørelse. Ved LHL-klinikkene Røros gir avtalen som foreligger mulighet for å drive lønnsomt, men det har vist seg vanskelig å fylle opp de volumer som er angitt i avtalen. LHL-klinikkene Feiring er inne i en rammeavtale som gir grunnlag for forsvarlig drift. Store deler av aktiviteten ved LHL-klinikkene Feiring er imidlertid omfattet av prising ut fra DRG-vekting. Slik prising er følsom for endringer i rammebetingelser fra de bevilgende myndigheter. Krokeide og

Nærlands rehabiliteringsvirksomhet er ikke priset slik at det gir mulighet for å drive lønnsomt. Dette gjør at aktiviteten må vurderes løpende. LHL-klinikkene Skibotn har en avtale som gir lønnsomhet, men det er utfordrende å skaffe pasienter og det vil være risiko for at man ikke får tilstrekkelige volum i fremtiden. Avtalenes varighet og volum varierer, og det vil være usikkerhet knyttet til den langsiktige inntjeningen som følge av skiftende rammevilkår.

LHL er eksponert mot endringer i rentenivået. Gjennom de siste årene er det innfridd betydelige beløp i gjeld, og dette bidrar til at LHL-gruppen i mindre grad er eksponert for svingninger i rentenivået.

LHL har merket vanskeligheter med å oppnå gode og langsiktige avtaler med næringslivet. Kampanjen "Hjertelig Hilsen" viser imidlertid at det er mulig å oppnå gode samarbeidsavtaler i prosjekter som har riktig profil og fokus. LHL har i 2013 fortsatt sitt arbeid for å sikre en inntektsutvikling som er i tråd med de mål for aktivitet som er fastsatt og som gir muligheter for å utvikle og etablere nye tilbud.

LHL er til slutt utsatt for generell inntektsrisiko i forbindelse med lotteri, aksjoner, testamentariske gaver og andre aktiviteter rettet mot privatmarkedet. Inntektene påvirkes av politiske rammebetingelser, rennomèfaktorer og konjunkturer.

Kredittrisiko

Risiko for at motparter ikke har økonomisk evne til å oppfylle sine forpliktelser anses generelt for lav.

7. Styring og kontroll

Det er også i 2013 lagt inn vesentlig innsats for å videreføre den positive utviklingen. Følgende tiltak er gjennomført.

- Etablert kontrollregime for etiske retningslinjer.
- Arbeidet med forbedrede rutiner for rapportering og igangsatt arbeid med systematisert oppfølging av datterselskapene gjennom egne møter.
- Fokus på forbedring av ledelsesrapportering gjennom året.
- Fullført arbeid med ISO-sertifisering av LHL-klinikkene.
- Fokus på mislighetsrisiko

Ledelsen i LHL vil ha betydelig fokus på forbedring av styring og kontroll også i 2014.

8. Fremtidig utvikling

I overskuelig framtid vil behovet for foreningen og institusjonenes tjenester være økende. Alvorlige sykdommer som kols og diabetes er sterkt økende. Dødeligheten for en rekke alvorlige sykdommer slik som hjerteinfarkt, er betydelig redusert. Samtidig er det mange som lever lenge med hjerte- og lungesykdom og som derfor har stort behov for rehabilitering. Det er klare signaler fra det politiske miljøet, så vel posisjon som opposisjon, om at de anser tjenester fra frivillig sektor som et viktig supplement i helsesektoren. Det er imidlertid ikke klart hvordan samhandlingsreformen vil påvirke tjenestebehovet i våre rehabiliteringsinstitusjoner. Den viktigste delen av kjernevirksomheten er medlemsorganisasjonen. Gjennom de tiltak som er gjennomført er organisasjonen satt i stand til å ivareta sin rolle som samfunnspolitisk aktør samt pådriver og sosial entreprenør i forhold til tjenestetilbud for våre målgrupper. Det presiseres at skiftende politiske og samfunnsmessige forhold påvirker våre institusjoner og klinikker og at det dermed er usikkerhet knyttet til vurdering av fremtidige forhold. Det synes imidlertid å være stor politisk enighet om de overordnede

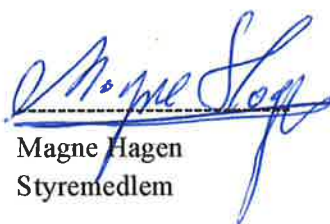
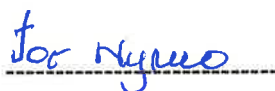

rammebetingelsene for LHLs institusjons- og sykehusvirksomhet. Det er inngått avtaler for klinikkene og institusjonene som samlet sett gir forsvarlig økonomi for de kommende år. Det vil også arbeides med etablering av nye tilbud i de store bysentra som blir viktige supplementer til det offentlige helsevesen. Organisasjonen LHL vil søke å utvikle nye aktiviteter som bidrar til å hjelpe og styrke våre målgruppers situasjon. Et svært viktig arbeid for LHL og LHL-klinikkene i årene som kommer vil være å gjennomføre arbeidet med en etablering av nye aktiviteter som kan bedre tjenestetilbudet for LHLs interessegrupper. Et slikt arbeid er igangsatt med sikte på å etablere et nytt sykehus på Gardermoen hvor det skal inngå nye tilbud og hvor kvaliteten skal bli enda bedre.

9. Styrets forslag til resultatdisponering

Årsresultatet i LHL er et overskudd på kr 30 536 340. Sentralstyret foreslår at overskuddet disponeres mot annen egenkapital.

Sentralstyret har gjennomgått resultatene i selskapene som inngår i konsernet. Samlet resultat for konsernet er et underskudd på 40 927 550 som føres mot annen egenkapital med 44 927 550 og med 4 000 000 mot LHL-klinikkens Innovasjons- og Forskningsfond.

København 07. mai 2014

Brit Hoel
Styrets lederIver Iversen
1. nestlederJanne Bjørklund
2. nestlederMagne Hagen
StyremedlemJan Ramstad
StyremedlemAsbjørn Johnsen
StyremedlemPer Westli
StyremedlemOle Bele
StyremedlemGrethe Jordheim
2. varaTor Nymo
3. varaPer Buvik
Ansattes representantChristina Hilmarsen
Ansattes representantFrode Jahren
Generalsekretær

Landsforeningen for hjerte -og lungesyke

Resultat

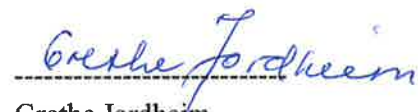
LHL Mor			LHL Konsern		
2012	2013		Note	2013	2012
<u>Driftsinntekter og driftskostnader</u>					
58 631 686	63 146 797	Salgsinntekter		696 133 938	653 297 427
39 401 997	10 870 318	Tilskudd	5	79 665 078	118 779 491
305 145 847	87 886 789	Andre driftsinntekter	8	105 931 445	93 286 823
403 179 530	161 903 904	Sum driftsinntekter	4	881 730 461	865 363 741
17 316 897	20 446 353	Varekostnad		103 008 999	92 852 849
47 172 171	36 945 932	Lønns og personalkostnader	6,7	493 792 168	476 202 170
1 661 706	1 769 457	Avskrivninger	10	28 948 369	25 114 541
0	0	Nedskrivninger	3,10	82 836 428	0
93 766 021	87 615 232	Andre driftskostnader	6,8	209 486 901	210 924 189
159 916 795	146 776 974	Sum driftskostnader		918 072 865	805 093 749
243 262 735	15 126 930	Driftsresultat		-36 342 404	60 269 992
<u>Finansinntekter og finanskostnader</u>					
8 216 473	17 958 412	Renteinntekter	8	2 197 830	5 765 575
16 762	438	Andre finansinntekter		564 998	820 139
3 618 628	2 542 215	Rentekostnader		6 172 160	9 849 344
2 378	7 225	Andre finanskostnader		1 175 814	1 311 062
4 612 229	15 409 410	Resultat av finansposter		-4 585 146	-4 574 692
247 874 964	30 536 340	Ordinært resultat før skatt		-40 927 550	55 695 300
0	0	Skattekostnad	9	0	0
247 874 964	30 536 340	Årsresultat		-40 927 550	55 695 300

Balanse

LHL Mor				LHL Konsern	
2012	2013	<u>Eiendeler</u>	Note	2013	2012
		<u>Varige driftsmidler</u>			
371 516	371 516	Tomter, bygninger, ol		335 950 473	437 017 952
3 107 636	3 887 980	Driftsløsøre, inventar ol		76 859 432	59 783 545
3 479 152	4 259 496	Sum varige driftsmidler	10	412 809 905	496 801 497
		<u>Finansielle driftsmidler</u>			
130 800 134	130 800 134	Aksjer i datterselskap	11	0	0
3 201 578	2 861 291	Aksjer i andre selskaper	11	16 125 743	15 695 303
294 790 849	294 790 849	Lån til foretak i samme konsern	8	0	0
3 417 198	972 616	Pensjonsmidler	7	1 346 321	5 087 270
194 175	180 111	Andre langsiktige fordringer		352 361	1 872 361
432 403 934	429 605 001	Sum finansielle anleggsmidler		17 824 425	22 654 934
435 883 086	433 864 497	Sum anleggsmidler		430 634 330	519 456 431
		<u>Omløpsmidler</u>			
755 557	768 115	Varebeholdning	12	11 270 969	8 957 026
		<u>Fordringer</u>			
4 551 103	4 027 917	Kundefordringer		56 135 053	57 376 844
22 867 093	57 125 997	Andre kortsiktige fordring		62 223 686	33 890 007
27 418 196	61 153 914	Sum fordringer	8,13	118 358 739	91 266 851
59 232 336	37 425 758	Bankinnskudd, kontanter ol	14	170 117 790	202 463 418
87 406 089	99 347 787	Sum omløpsmidler		299 747 498	302 687 295
523 289 175	533 212 284	Sum eiendeler		730 381 828	822 143 726

2012	2013	<u>Egenkapital og gjeld</u>	Note	2013	2012
		<u>Egenkapital</u>			
		<u>Innskutt egenkapital</u>			
14 000 000	14 000 000	Driftssikkerhetskapital		14 000 000	14 000 000
		<u>Opptjent egenkapital</u>			
7 024 964	7 097 255	Fondsavsetninger		25 580 556	25 724 964
366 057 488	396 593 827	Annen egenkapital		327 242 116	367 952 966
387 082 452	417 691 082	Sum egenkapital	15	366 822 672	407 677 930
		<u>Pensjonsforpliktelse</u>			
4 389 930	3 930 241	Pensjonsforpliktelse	7	59 012 020	48 699 324
4 389 930	3 930 241	Avsetning til forpliktelser		59 012 020	48 699 324
		<u>Langsiktig gjeld</u>			
63 000 000	60 000 000	Gjeld til kredittinstitusjoner	16	141 130 000	151 215 132
63 000 000	60 000 000	Langsiktig gjeld		141 130 000	151 215 132
		<u>Kortsiktig gjeld</u>			
0	0	Andre avsetninger		9 002 389	5 645 411
9 475 248	8 864 395	Leverandørgjeld	8	27 318 498	31 781 966
3 392 947	2 623 074	Skyldig offentlige avgifter		31 325 850	33 094 287
55 948 598	40 103 492	Annen kortsiktig gjeld	8,17	95 770 399	144 029 676
68 816 793	51 590 961	Kortsiktig gjeld		163 417 136	214 551 340
136 206 723	115 521 202	Sum gjeld		363 559 156	414 465 796
523 289 175	533 212 284	Sum gjeld og egenkapital		730 381 828	822 143 726

København 07. mai 2014

Brit Hoel
Styrets lederIver Iversen
1. nestlederJanne Bjørklund
2. nestlederMagne Hagen
StyremedlemJan Ramstad
StyremedlemAsbjørn Johnsen
StyremedlemPer Westli
StyremedlemOle Bele
StyremedlemGrethe Jordheim
2. varaTor Nymo
3. varaPer Buvik
Ansattes representantChristina Hilmarsen
Ansattes representantFrode Jahren
Generalsekretær

Noter til regnskapet

Note 1 - Virksomheten som regnskapet omfatter

Regnskapet omfatter hovedregnskapet for LHL, Landsforeningen for hjerte og lungesyke. Regnskapet omfatter LHLs aktiviteter sentralt. Aktiviteter i regi av lag og fylkeslag inngår ikke.

Konsern omfatter LHL og datterselskaper hvor LHL direkte eller indirekte har kontrollerende eierinteresser (over 50 %). Datterselskapene er organisert gjennom LHL Holding AS som eies 100 % av LHL. Foruten LHL Holding omfatter konsernet selskapene LHL Helse AS, Krokeide videregående skole AS, LHL Eiendom Holding AS med datterselskapene Feiring eiendom AS, Røros Rehabiliteringssenter eiendom AS, Krokeidesenteret Rehabilitering AS, Skibotn Rehabilitering Eiendom AS og Glittreklubben Eiendom AS.

Notene er felles for de to regnskapene LHL mor og LHL konsern. Der hvor det er forskjell mellom regnskapene er dette omtalt ved separate avsnitt for hvert regnskap.

Note 2 - Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslov og god regnskapsskikk.

Bruk av estimater

Utarbeidelse av regnskap i samsvar med regnskapsloven krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av selskapets regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn. Områder som i stor grad inneholder slike skjønnsmessige vurderinger, høy grad av kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for årsregnskapet, er beskrevet i notene.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er uansett klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifiseringen av kortsiktig og langsiktig gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes ikke å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Langsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

Omløpsmidler vurderes til laveste anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Kortsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

Anskaffelseskost

Anskaffelseskost for eiendeler omfatter kjøpesummen, med fradrag for rabatter og lignende, og med tillegg for kjøpsutgifter (frakt, toll, offentlige avgifter som ikke refunderes og andre direkte kjøpsutgifter). Ved kjøp i utenlandsk valuta balanseføres eiendelen til kursen på transaksjonstidspunktet. For varige driftsmidler omfatter anskaffelseskost også direkte utgifter for å klargjøre eiendelen for bruk, for eksempel utgifter

Datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Kostmetoden brukes som prinsipp for investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper i selskapsregnskapet. Kostprisen økes når midler tilføres ved kapitalutvidelse, eller når det gis konsernbidrag til datterselskap. Mottatte utdelinger resultatføres i utgangspunktet som inntekt. Utdelinger som overstiger andel av opptjent egenkapital etter kjøpet føres som reduksjon av anskaffelseskost. Utbytte/konsernbidrag fra datterselskap regnskapsføres det samme året som datterselskapet avsetter beløpet. Utbytte fra andre selskaper regnskapsføres som finansinntekt når utbyttet er vedtatt.

I konsernregnskapet brukes egenkapitalmetoden som prinsipp for investeringer i tilknyttede selskaper. Bruk av metoden fører til at regnskapsført verdi i balansen tilsvarende andelen av egenkapitalen i det tilknyttede selskapet, korrigert for eventuelle gjenværende merverdier fra kjøpet og urealiserte interngevinster. Resultatandelen i resultatregnskapet baseres på andelen av resultatet etter skatt i det tilknyttede selskapet, og korrigeres for eventuelle avskrivninger på merverdier og urealiserte gevinster. I resultatregnskapet vises resultatandelen under finansposter.

Konsolideringsprinsipper

Datterselskaper blir konsolidert fra det tidspunkt kontrollen er overført til konsernet (oppkjøpstidspunktet).

I konsernregnskapet erstattes posten aksjer i datterselskap med datterselskapets eiendeler og gjeld. Konsernregnskapet utarbeides som om konsernet var en økonomisk enhet. Transaksjoner, urealisert fortjeneste og mellomværende mellom selskapene i konsernet elimineres. Kjøpte datterselskaper regnskapsføres i konsernregnskapet basert på morselskapets anskaffelseskost. Anskaffelseskost tilordnes identifiserbare eiendeler og gjeld i datterselskapet, som oppføres i konsernregnskapet til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Eventuell merverdi ut over hva som henføres til identifiserbare eiendeler og gjeld, balanseføres som goodwill. Goodwill behandles som en residual og balanseføres med den andelen som er observert i oppkjøpstransaksjonen. Merverdier i konsernregnskapet avskrives over de oppkjøpte eiendelenes forventede levetid.

Inntekter

Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget. Salg av varer resultatføres når selskapet har levert sine produkter til kunden. Tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Gaver

Gaver disponeres i samsvar med de betingelsens eller ønsker giver har for disponering av midlene. Dersom giver har betingelser eller ønsker om at gaven skal disponeres til konkrete aktiviteter, prosjekter eller investeringer klassifiseres den som tilskudd og regnskapsføres etter reglene for øremerkede tilskudd.

Offentlige tilskudd

Offentlige tilskudd inntektsføres når vilkårene til tilskuddsgiver for anvendelse av midlene er ferdigstilt. Tilskudd presenteres brutto i resultatregnskapet, herunder inntekter og kostnader. Ikke anvendt tilskudd ved årets slutt presenteres som gjeld i balansen og tilbakebetales eller inntektsføres påfølgende år i tråd med tilskuddets betingelser.

Varige driftsmidler

Tomter avskrives ikke. Andre varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært til restverdi over driftsmidlenes forventede utnyttbare levetid. Ved endring i avskrivningsplan fordeles virkningen over gjenværende avskrivningstid ("knekkpunktmetoden"). Vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende som driftskostnader. Påkostninger og forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Skillet mellom vedlikehold og påkostning/forbedring regnes i forhold til driftsmidlets stand ved kjøpet.

Aksjer og andeler

Investeringer er vurdert etter kostmetoden. Ved varig verdifall nedskrives investeringen til virkelig verdi. LHL har mottatt aksjer i testamentariske gaver. Aksjene er omsettelige og oppført til antatt markedsverdi på gavetidspunktet.

Nedskrivning av anleggsmidler

Ved indikasjon på at balanseført verdi av et anleggsmiddel er høyere enn virkelig verdi, foretas det test for verdifall. Testen foretas for det laveste nivå av anleggsmidler som har selvstendige kontantstrømmer. Hvis balanseført verdi er høyere enn både salgsverdi og gjenvinnbart beløp (nåverdi ved fortsatt bruk/eie), foretas det nedskrivning til det høyeste av salgsverdi og gjenvinnbart beløp. Tidligere nedskrivninger reverseres hvis forutsetningene for nedskrivningen ikke lenger er tilstede.

Varelager

Varer vurderes til det laveste av anskaffelseskost (etter FIFO-prinsippet) og virkelig verdi. Gjenanskaffelseskost benyttes som tilnærming til virkelig verdi.

Fordringer

Kundefordringer føres i balansen etter fradrag for avsetning til forventede tap. Avsetning til tap er gjort på grunnlag av individuell vurdering av fordringene og en tilleggsavsetning som skal dekke øvrige påregnelige tap. Vesentlige økonomiske problemer hos kunden, sannsynligheten for at kunden vil gå konkurs eller gjennomgå økonomisk restrukturering og utsettelse og mangler ved betaling anses som indikatorer på at kundefordringer må nedskrives. Andre fordringer, både omløpsfordringer og anleggsfordringer, føres opp til det laveste av pålydende og virkelig verdi. Virkelig verdi er nåverdien av forventede fremtidige innbetalinger. Det foretas likevel ikke neddiskontering når effekten av neddiskontering er uvesentlig for regnskapet. Avsetning til tap vurderes på samme måte som for kundefordringer.

Rentebytteavtale

Det er inngått rentebytteavtale for deler av konsernets eksterne lån. Verdien av disse avtalene er ikke vist i balansen.

Valuta

Pengeposter i valuta vurderes etter kurs på balansedagen. Transaksjoner ført over resultatet bokføres til kurs på transaksjonsdagen. Eventuelle kursgevinster og kurstap føres som finansinntekter og finanskostnad.

Pensjoner

Selskapet har ulike pensjonsordninger. Pensjonsordningene er finansiert gjennom innbetalinger til forsikringsselskap. Selskapet har kun ytelsesplaner.

En ytelsesplan er en pensjonsordning som ikke er en innskuddsplan. Typisk er en ytelsesplan en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering. Pensjonsutbetalingen er normalt avhengig av flere faktorer, som alder, antall år i selskapet og lønn. Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedagen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene (innbetalte beløp til forsikringsselskap), justert for ikke resultatførte estimatavvik og ikke resultatførte kostnader knyttet til tidligere perioders pensjonsopptjening. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode.

Planendringer amortiseres over forventet gjenværende opptjeningstid. Det samme gjelder estimatavvik som skyldes ny informasjon eller endringer i de aktuarmessige forutsetningene, i den grad de overstiger 10 % av den største av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene (korridor).

Skatter

LHL er fritatt for inntekts og formueskatt etter skatteloven §2-32, 1. ledd. Det samme gjelder for samtlige datterselskap. Det utarbeides likning for de av selskapene som har innslag av skattepliktige aktiviteter.

Skattekostnaden i konsernregnskapet gjelder skatten i LHL Eiendom Holding AS og LHL Helse AS, som er skattepliktige for deler av sin aktivitet. Skattekostnaden omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet til 27 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt eventuelt ligningsmessig underskudd til framføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reverseres i samme periode er utlignet. Oppføring av utsatt skattefordel på netto skattereduserende forskjeller som ikke er utlignet og underskudd til framføring, er begrunnet med antatt fremtidig inntjening. Utsatt skatt og skattefordel som kan balanseføres er oppført netto i balansen.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den indirekte metoden. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige likvide plasseringer, som umiddelbart og med uvesentlig kursrisiko kan konverteres til kjente kontantbeløp og med gjenværende løpetid mindre enn tre måneder fra anskaffelsesdato.

Note 3 - Regnskapsføring og omorganisering

I 2012 gjennomførte LHL-gruppen en reorganisering av eiendomsdriften. LHL Eiendom Holding AS ble etablert som et datterselskap av LHL Holding og man etablerte videre datterselskapene Røros Rehabilitering Eiendom AS, Glittrelinikken Eiendom AS, Feiring Eiendom AS, Skibotn Rehabilitering Eiendom AS og Krokeidesenteret Eiendom AS under LHL Eiendom Holding. Selskapene har til eneste formål å administrere og drifte LHLs institusjonseiendommer. Etableringen ble gjennomført ved innmatsalg fra LHL Bygg AS til de nyetablerte virksomhetene. LHL Bygg ble avviklet og utdeling foretatt til LHL og LHL Holding ihht vedtektene. LHL Holding fikk tilbakeført innskutt aksjekapital og øvrig utdeling tilfalt LHL. LHL inntektsførte MNOK 230 som følge av utdelingen. Det er foretatt oppkapitalisering av de nyetablerte virksomhetene samt av LHL Holding.

I 2013 har LHLs landsmøte gitt tilslutning til at LHL Helse kan flytte sin drift av sykehus på henholdsvis Glittre og Feiring til nytt sykehusbygg på Gardermoen. Flyttingen kan medføre en svekkelse av kontantstrømmen i eiendomsselskapene Glittrelinikken Eiendom AS og Feiring Eiendom AS. Som følge av dette er det gjort vurdering av verdi på eiendommene som dette gjelder og nedskrivning er foretatt i selskapenes regnskaper. Nedskrivningene er reflektert i selskapenes regnskaper med kr. 125 100. I konsernet utgjør nedskrivningene kr. 82 836 428. Til grunn for verdivurderingen er lagt vurdert salgsverdi med utgangspunkt i estimerte kontantstrømmer ved dagens bruk frem til flytting av dagens virksomhet i 2017, deretter estimert kontantstrøm ved alternativ bruk. Det er utarbeidet sensitivitetsanalyser for endringer i kontantstrømmer. En endring på +/- 5 % i forhold til estimert leienivå utgjør en verdiendring på MNOK 6,8 for Glittre og MNOK 5,9 for Feiring. Dette medfører videre at det er foretatt nedskrivning av bokførte aksjeverdier for LHL Holdings aksjer i LHL Eiendom Holding og LHL Eiendom Holdings aksjer i eiendomsselskapene. Det er foretatt nedskrivning av LHL Eiendom Holdings aksjer i selskapene Feiring Eiendom og Glittrelinikken Eiendom med hhv kr. 79 922 738 og 30 559 518 totalt kr. 110 482 256. LHL Holdings aksjer i LHL Eiendom Holding er nedskrevet med kr. 165 172 738.

Note 4 - Inntekter

LHL-mor

Lotteriet føres integrert i LHLS ordinære regnskap hvor inntektene presenteres som salgsinntekter og kostnadene klassifiseres som driftskostnader (bruttometode). Inntektene fra lotteriet resultatføres i tråd med salgsstatistikk.

Virksomhetsområde	2013	2012	Geografiske virksomhets-		
			områder		
			2013	2012	
Bygg/eiendom	1 990 512	1 990 512	Øst-Norge	161 903 904	403 179 533
Tilskudd/Bistand	10 870 318	39 401 997			
Spill og Lotteri	79 265 963	61 043 090			
Aksjoner	26 554 355	25 861 484			
Testamentariske gaver	24 140 413	21 861 842			
Medlemskontigenter	4 829 825	4 935 086			
Annet	14 252 518	248 085 519			
Totale inntekter	161 903 904	403 179 530	Totale	161 903 904	403 179 533

LHL-konsern

Virksomhetsområde	2013	2012	Geografiske virksomhets-		
			områder		
			2013	2012	
Bygg/eiendom	3 507 121	1 957 865	Nord-Norge	22 281 794	20 049 135
Rehabilitering/sykehusdrift	634 960 241	598 262 051	Øst-Norge	698 510 160	690 828 386
Tilskudd/Bistand	79 665 078	118 879 492	Vest-Norge	88 770 822	88 734 284
Spill og Lotteri	79 265 963	61 043 090	Midt-Norge	72 167 685	65 751 936
Aksjoner	26 554 355	25 861 485			
Testamentariske gaver	24 140 413	21 861 842			
Medlemskontigenter	4 829 825	4 935 086			
Annet	28 807 465	32 562 830			
Totale inntekter	881 730 461	865 363 741	Totale	881 730 461	865 363 741

Note 5 - Offentlige tilskudd

LHL mor	2013	2012
Tilskudd fra BUF Dir.:		
- Likemannsmidler	1 449 300	1 400 000
- Medlemstilskudd	5 837 279	5 588 096
- Arbeid og Helse	430 000	420 000
Tilskudd fra Studieforbundet Funkis	518 600	
Tilskudd fra Helsedirektoratet	550 000	
Annet	2 085 139	9 709 174
Tilskudd til utviklingsarbeid	0	22 284 727
Sum offentlige tilskudd	10 870 318	39 401 997
LHL Konsern		
LHL mor (jfr oppstilling ovenfor)	10 870 318	39 401 996
Krokeide Videregående skole	64 707 722	64 707 250
LHL Helse AS	4 087 038	14 670 245
Sum offentlig tilskudd	79 665 078	118 779 491

I andre tilskudd inngår midler fra Extrastiftelsen. LHL bistår i søknadsprosess og videreformidler midler til ulike prosjekter i regi av LHLs lokallag og i regi av andre aktører som driver prosjekter innenfor rehabilitering, forebygging og forskning. Fra og med 2013 balanseføres midler til prosjekter i fremmed regi. Dette er hovedforklaringen på at andre tilskudd går ned i 2013. Fra og med 2013 er LHLs utenlandsarbeid organisert i egen stiftelse. Dette er forklaringen på at LHL ikke har mottatt tilskudd til utviklingsarbeid i 2013.

Note 6 - Lønn og revisjonshonorar

Spesifikasjon	2013		2012	
	Mor	Konsern	Mor	Konsern
Lønnskostnader	24 072 596	371 070 355	27 446 568	346 496 453
Arbeidsgiveravgift	3 710 495	48 933 278	3 478 235	45 178 356
Pensjonskostnader	7 209 294	62 618 136	9 137 719	74 380 998
Andre ytelser	1 953 547	11 170 399	7 109 650	10 146 363
Sum	36 945 932	493 792 168	47 172 171	476 202 170
Antall ansatte (årsverk)	40	572	51	581
Ytelser til ledende personell				
Daglig leder / Generalsekretær	1 573 796		1 182 373	
Lønn	1 332 620		993 380	
Pensjonspremie	117 228		71 723	
Andre ytelser	123 948		117 270	
Sentralstyret	787 319		582 911	
Godtgjørelse til revisor				
Sum godtgjørelse	741 597	2 962 561	886 482	2 798 248
herav revisjon	488 638	1 885 653	689 550	1 596 453
herav skatt/avgift	9 342	162 130	17 332	59 882
herav attestasjon/erklæringer	197 216	197 216	179 600	263 600
herav transaksjonsstøtte	0	583 952	0	790 000
herav andre tjenester	46 401	133 610	0	88 313

Revisjonshonoraret i LHL-mor er eks MVA. Virksomhetene i LHL-gruppen har ulik avgiftsmessig status og revisjonshonorarene ovenfor er uavhengig av dette vist eksklusiv mva.

Det er ikke gitt garantier for lån til ledende personer eller ansatte.

Tidligere generalsekretær har en pensjonsavtale tilsvarende 70 % av lønn fra fylte 62 år til 67 år. Utbetaling av denne startet i 2013. Det er foretatt en avsetning for denne forpliktelsen på kr 3.213.056. Det er stillet betalingsgaranti for beløpet.

Generalsekretær har en etterlønsavtale på 6 måneder utover oppsigelsestiden. Daglig leder i LHL Helse AS har rett til 12 måneders etterlønn ved fratreden.

Note 7- Pensjoner

LHL mor

Selskapet har pensjonsordninger som omfatter 40 ansatte. Samtlige ansatte er med i en kollektiv pensjonsordning. Ordningene gir rett til definerte fremtidige ytelser, som i hovedsak bestemmes av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. Frem til og med 2012 har selskapet hatt pensjonsordninger både i DNB og KLP. Forpliktelsene knyttet til ordningene i DNB er i 2012 overført til KLP. Selskapet har således kun en pensjonskasse i 2013.

Sammensetning av pensjonskostnad	2013		2012	
	Netto forpliktelse	Netto midler	Netto forpliktelse	Netto midler
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	-	3 557 072	13 342	4 011 637
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	5 551	5 291 813	-	4 902 755
Forventet avkastning på pensjonsmidler	2 557	-3 822 333	-	-3 780 709
Resultatført estimatavvik	-	1 632 187	-	-
Administrasjonskostnad	-	238 231	-	277 040
Arbeidsgiveravgift	1 143	742 334	-	762 912
resultatført actuarielt tap (gevinst)	-	-	-	2 263 738
Endring bestand - oppgjør	-	-	-	1 206 593
Resultatført planendring	-	-	-	-
Sum aktuarberegnet pensjonskostnad	9 251	7 639 304	13 342	9 643 966
Pensjonsinnbetaling 2%	-	439 261	-	519 589
Netto pensjonskostnad regnskap	9 251	7 200 043	13 342	9 124 377
Sum netto pensjonskostnad regnskap		7 209 294		9 137 719
Sammensetning av pensjonsforpliktelse				
Beregnete pensjonsforpliktelser	3 444 559	151 232 512	3 847 442	127 175 857
Pensjonsmidler	-	-100 970 688	-	-97 770 427
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-	-58 321 358	-	-36 968 793
Arbeidsgiveravgift	485 682	7 086 818	542 489	4 146 165
Netto pensjonsforpliktelse	3 930 241	-972 716	4 389 931	- 3 417 198
Økonomiske forutsetninger:				
Diskonteringsrente		4,00 %		4,20 %
Forventet G-regulering		3,50 %		3,25 %
Forventet pensjonsøkning		2,72 %		2,48 %
Forventet avkastning på fondsmidler		4,40 %		4,00 %
Forventet lønnsvekst		3,75 %		3,50 %

Note 7 - Pensjoner

LHL Konsern

LHL og de fleste selskap i LHL gruppen har dekket sine pensjonsforpliktelser overfor ansatte gjennom pensjonsforsikring i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens Pensjonskasse. I de selskap som har pensjonsordning omfatter ordningen alle ansatte. Pr. 31.12.2013 var 817 personer tilknyttet. (I 2012 var det 761 personer)

Nedenfor vises de aktuariemessige beregningene som er gjennomført. Beregningene er i tråd med NRS (Norsk regnskapsstandard) for pensjoner. Estimatavvik og planendringer amortiseres over forventet gjenværende opptjeningstid i den grad pensjonsmidlene overstiger 10 % av det største av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene.

Sammensetning av pensjonskostnad	2013		2012	
	Netto forpliktelse	Netto midler	Netto forpliktelse	Netto midler
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	42 624 206	4 146 032	42 858 639	4 137 727
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	28 332 519	5 372 043	23 840 799	4 988 238
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-21 575 921	-3 891 245	-18 959 233	-3 913 316
Resultatført estimatavvik	2 280 747	1 626 667	12 161 310	651 32
Administrasjonskostnad	2 081 347	308 209	1 985 809	316 107
Arbeidsgiveravgift	6 043 873	836 841	5 846 697	779 555
Resultatført planendring	-	-	-	2 263 738
Endring medlemmer	-	-	2 500 000	1 206 593
Sum aktuarbergnet pensjonskostnad	59 786 771	8 398 547	70 234 021	9 843 774
Pensjonsinnbetaling 2%	5 020 472	546 710	5 177 208	519 589
Sum pensjonskostnad regnskap	54 766 299	7 851 837	65 056 813	9 324 185
Sum netto pensjonskostnad regnskap	62 618 136		74 380 998	
Sammensetning av pensjonsforpliktelse				
Beregnete pensjonsforpliktelser	821 225 155	153 548 635	626 027 296	129 329 865
Pensjonsmidler	-596 730 746	-102 946 847	507 026 638	101 104 864
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-197 363 741	-59 082 961	-87 516 641	-37 252 056
Arbeidsgiveravgift	29 773 943	7 134 852	14 715 307	3 939 785
Annet	2 107 409	-	2 500 000	
Netto pensjonsforpliktelse	59 012 020	-1 346 321	48 699 324	-5 087 270
Økonomiske forutsetninger:				
Diskonteringsrente		4,00 %		4,20 %
Forventet G-regulering		3,50 %		3,25 %
Forventet pensjonsøkning		2,72 %		2,48 %
Forventet avkastning på fondsmidler		4,40 %		4,00 %
Forventet lønnsvekst		3,75 %		3,50 %

Note 8 - Transaksjoner med nærstående

LHL mor

<u>Salg av varer og tjenester</u>	2013	2012
LHL Helse AS	3 913 612	1 990 512
LHL Holding AS	483 820	0
Sum salg av varer og tjenester	4 397 432	1 990 512

<u>Kjøp av varer og tjenester</u>	2013	2012
LHL Helse AS	6 956 065	6 662 917
LHL Eiendom Holding AS	240 000	60 000
Sum kjøp av varer og tjenester	7 196 065	6 722 917

<u>Finansinntekter</u>	2013	2012
LHL Holding AS (konsernkontoordning)	16 061 208	5 613 132
Feiring Eiendom AS	1 626 252	1 626 252
Sum finansinntekter	17 687 460	7 239 384

Transaksjoner med nærstående parter skjer til markedsmessige vilkår. Det er inngått avtale på langsiktig konsernmellomværende. Lånene renteberegnes og er avdragsfrie. Innfrielsesdato på lånene er 4 år etter regnskapsårets slutt.

Fordring på selskap i samme konsern

I posten kundefordringer og andre kortsiktige fordringer inngår følgende mellomværende med selskap i samme konsern:

<u>Kortsiktige fordringer</u>		
<u>Selskap</u>	2013	2012
Krokeide Videregående skole AS	12 450	1 167
LHL Holding AS	669 247	958 177
Feiring Eiendom AS	136 721	271 042
LHL Eiendom Holding AS	478 035	13 899
LHL Helse AS	113 425	103 329
Røros Rehabilitering Eiendom as	1 200	0
Glittrelinikken Eiendom As	1 200	0
Krokeide rehabilitering Eiendom	1 200	0
Skibotn Rehabilitering Eiendom	1 200	0
Sum fordringer datterselskap	1 414 678	1 347 614

Langsiktige fordringer

Selskap	2013	2012
Feiring Eiendom S	27 104 140	27 104 140
LHL Holding AS	267 686 709	267 686 709
Sum fordringer datterselskap	294 790 849	294 790 849

I posten leverandørgjeld og kortsiktig gjeld inngår følgende mellomværende med selskap i samme konsern:

Selskap	2013	2012
LHL Helse AS	0	134 567
Total gjeld til konsernselskap	0	134 567

Note 9 - Skatt

LHL er en skattefri virksomhet. For selskapene LHL Eiendom Holding AS med døtre og LHL Helse AS er det gjort en gjennomgang av aktivitetene i selskapene der det er vurdert for hvilke aktiviteter det foreligger skatteplikt.

Årets skattekostnad fordeler seg på:	2013	2012
Betalbar skatt	0	0
Endring i utsatt skatt	0	0
Sum skattekostnad	0	0
Beregning av årets skattegrunnlag:		
Resultat før skattekostnad	-40 927 550	55 695 300
- Resultat skattefri virksomhet	-32 495 718	63 559 896
= Resultat skattepliktig virksomhet	-8 431 832	-7 864 596
Permanente forskjeller	0	0
Endring i midlertidige forskjeller	-25 196	0
Anvendelse fremførbart underskudd	0	0
Årets skattegrunnlag	-8 457 028	-7 864 596
Oversikt over midlertidige forskjeller:		
Anleggsmidler	83 425	112 052
Fordringer	-1 475	-1 977
Pensjoner	-4 736 656	3 157 461
Avsetning GRS	0	0
Gevinst- og tapskonto	0	0
Sum midlertidige forskjeller	-4 654 706	3 267 536
Underskudd til fremføring	-24 279 563	-14 387 880
Grunnlag utsatt skatt	-24 279 563	-14 387 880
27 % (28%) utsatt skatt	-6 555 482	-4 028 606
Andel utsatt skattefordel ikke balanseført	-6 555 482	-4 028 606
Utsatt skatt i balansen	0	0

Note 10 – Anlegg
LHL mor

	Driftsløsøre	Tomter	Sum
Anskaffelseskost 1.1	6 131 077	371 516	6 502 593
Tilgang	2 754 656	-	2 754 656
Avgang	-409 700	-	-409 700
Anskaffelseskost 31.12	8 476 033	371 516	8 847 549
Akkumulerte avskrivninger 1.1	3 023 441	-	3 023 441
Akkumulert avskrivning avgang	-204 846	-	-204 846
Årets avskrivninger	1 769 457	-	1 769 457
Akkumulerte avskrivninger 31.12	4 588 052	-	4 588 052
Bokført verdi 1.1	3 107 636	371 516	3 479 152
Bokført verdi 31.12	3 887 981	371 516	4 259 497
Årets resultatførte avskrivninger/nedskrivninger	1 769 457	-	1 769 457
Avskrivningssats	20 - 30%	0 %	20 - 30%

Note 10 – Anlegg
LHL konsern

	Driftsløsøre	Bygninger	Tomter	Sum
Anskaffelseskost 1.1	123 877 677	506 912 929	37 551 247	668 341 854
Tilgang	25 112 300	11 760 615	-	36 872 915
Avgang	-902 969	-4 558 361	-4 155 596	-9 616 926
Anskaffelseskost 31.12	148 087 008	514 115 183	33 395 651	695 597 843
Akkumulerte avskrivninger 1.1	54 818 412	114 147 118	-	168 965 530
Akkumulert avskrivning avgang	-537 216	-	-	-537 216
Årets avskrivninger	16 946 381	12 001 988	-	28 948 369
Akkumulerte avskrivninger 31.12	71 227 577	126 149 106	-	197 376 683
Akkumulerte nedskrivninger 1.1	-	2 000 000	574 827	2 574 827
Akkumulerte nedskrivning avgang	-	-	-	-
Årets nedskrivninger	-	82 836 428	-	82 836 428
Akkumulerte nedskrivninger 31.12	-	84 836 428	574 827	85 411 255
Bokført verdi 1.1	69 059 266	390 765 811	36 976 420	496 801 497
Bokført verdi 31.12	76 859 431	303 129 649	32 820 824	412 809 905
Årets resultatførte avskrivninger/nedskrivninger	16 946 381	94 838 416	-	111 784 797
Avskrivningssats	10-30%	2 %	0 %	

Note 11 - Aksjer

LHL mor

LHL etablerte 1.7.2002 LHL Holding AS. Selskapets formål er å eie og forvalte institusjoner m.v. som er etablert av LHL samt andre institusjoner som bygger på LHLS verdigrunnlag. Gjennom denne organiseringen vil LHL ha et effektivt redskap for koordinering, styring og kontroll av den samlede virksomhet.

Selskap	Forretnings- kontor	Eier / stemmeandel	Anskaffelses- kost	Bokført verdi 2013	Bokført verdi 2012
Aksjer i datterselskap:					
LHL Holding AS	Oslo	100 %	138 684 734	130 800 134	130 800 134
Andre aksjer og andeler:					
Brisk kompetansesenter	Ålesund	18,75 %	89 000	89 000	89 000
Andre aksjer	Oslo		0	0	3 000
Egenkapitalinnskudd KLP	Oslo		2 667 591	2 667 591	2 809 363
De 10 humanitære AS	Oslo	12,50 %	15 000	15 000	15 000
Sum langsiktige investeringer i aksjer			2 771 591	2 771 591	2 916 363
Aksjer:					
Norsk Hydro			0	0	42 900
Statoil Hydro			0	0	150 182
AS Fauske Lysverk			174 844	89 700	89 700
Andre aksjer			0	0	2 434
Samlet verdi aksjer og verdipapirer			174 844	89 700	285 216
Samlet verdi langsiktige aksjer			2 946 435	2 861 291	3 201 578

Aksjepostene er bokført til laveste av anskaffelseskost og virkelige verdi.

Som beskrevet i note 3 er det i 2012 og 2013 gjennomført omorganisering samt besluttet driftsendringer i LHL-gruppen som påvirker verdier og fremtidig inntjening i LHL gruppen. LHL Holdings bokførte aksjeverdi i døtre er påvirket av disse beslutningene. Se note 3 vedrørende omorganisering og konsern note 11 for aksjeverdier.

LHL Gruppen

Aksjeposten er bokført til laveste anskaffelseskost og virkelige verdi. Følgende selskap inngår i LHL konsernet og er bokført i LHL Holding AS eller datterselskap (til laveste av anskaffelseskost og virkelige verdi).

Selskap	Forretnings- kontor	Eier / stemmeandel	Anskaffelses- kost	Bokført verdi 2013	Bokført verdi 2012
Andre aksjer og andeler:					
Egenkapitalinnskudd KLP	Oslo		15 074 452	15 931 543	15 302 588
Brisk kompetansesenter AS	Ålesund	19 %	89 000	89 000	89 000
De 10 humanitære AS	Oslo	10 %	15 000	15 000	15 000
Sum langsiktige investeringer i aksjer			15 178 452	16 035 543	15 406 588
Aksjer:					
Norsk Hydro				0	42 900
Statoil Hydro				0	150 182
AS Fauske Lysverk			174 844	89 700	89 700
Andre aksjer			500	500	5 933
Samlet verdi aksjer og verdipapirer			175 344	90 200	288 715
Samlet verdi langsiktige aksjer			15 353 796	16 125 743	15 695 303

Selskap som inngår i LHL Konsern

Selskap	Forretnings- kontor	Eier / stemmeandel	Anskaffelses- kost	Bokført verdi 2013	Bokført verdi 2012
Aksjer i datterselskap:					
LHL Holding AS	Oslo	100 %	138 684 734	130 800 134	130 800 134

Datterselskap i LHL Holding

Selskap	Forretnings- kontor	Eier / stemmeandel	Anskaffelses- kost	Bokført verdi 2013	Bokført verdi 2012
LHL Helse AS	Oslo	100 %	140 100 000	126 311 156	126 311 156
Krokeide videregående skole AS	Bergen	100 %	945 422	945 422	945 422
LHL Eiendom Holding AS	Oslo	100 %	268 945 000	103 772 262	268 945 000
Sum datterselskaper			409 990 422	231 028 840	396 201 578

Datterselskap i LHL Eiendom Holding AS

Selskap	Forretnings- kontor	Eier / stemmeandel	Anskaffelses- kost	Bokført verdi 2013	Bokført verdi 2012
Feiring Eiendom AS	Oslo	100 %	30 000 000	0	30 559 518
Rørøst Rehabiliteringsenter Eiendom AS	Oslo	100 %	60 030 000	60 030 000	60 030 000
Glittreklinikken Eiendom AS	Oslo	100 %	85 030 000	5 107 262	85 030 000
Skibotnsenteret rehabiliteringssenter Eiendom AS	Oslo	100 %	10 030 000	10 030 000	10 030 000
Krokeide rehabilitering Eiendom AS	Oslo	100 %	20 030 000	20 030 000	20 030 000
Andelsbidrag Ajastealli Borettslag	Oslo			122 400	122 400
Sum datterselskaper			205 120 000	95 319 662	205 801 918

Note 12 - Varebeholdning
LHL mor

	2013	2012
Varelager	849 794	1 079 367
Ukurans	-81 679	-323 810
Netto varebeholdning	768 115	755 557

LHL konsern

	2013	2012
Varelager	11 352 648	9 280 836
Ukurans	-81 679	-323 810
Netto varebeholdning	11 270 969	8 957 026

Note 13 - Fordringer

LHL mor

	2013	2012
Kundefordringer	7 268 997	9 653 763
Avsetning til tap	3 241 080	5 102 660
Sum kundefordringer	4 027 917	4 551 103
Andre fordringer	57 125 997	22 867 093
Avsetning til tap	-	-
Sum andre kortsiktige fordringer	57 125 997	22 867 093

Krav på kompensasjon i forbindelse med merverdiavgiftsreformen 1.7.2001

I forbindelse med merverdiavgiftsreformen har Stortinget vedtatt en kompensasjonsordning for allmenntilgitte organisasjoner. LHL har derfor bokført effekten av reformen som et krav mot det offentlige.

LHL gruppen

	2013	2012
Kundefordringer	59 490 636	62 570 617
Avsetning til tap	3 355 583	5 193 773
Sum kundefordringer	56 135 053	57 376 844
Andre fordringer	62 223 686	33 890 007
Avsetning til tap	-	-
Sum andre kortsiktige fordringer	62 223 686	33 890 007

Note 14 - Bank

Bundne bankinnskudd:

	2013	2012
Selskap	Skattetrekk	Skattetrekk
LHL	1 483 741	1 664 497
LHL Helse AS	16 841 084	15 305 708
Krokeide videregående skole AS	1 247 199	1 582 682
	19 572 024	18 552 887
Øvrige bundne midler:		
Type midler	Beløp	Beløp
LHL, Klientkonto Testamentariske gaver	14 121 467	29 688 460
LHL , Bistandsmidler	0	999 627
	14 121 467	30 688 087

I 2013 ble LHLs Bistandsavdeling skilt ut i egen stiftelse. Dette medfører at tilskudd som tidligere ble mottatt og benyttet i LHL nå tilfaller LHLs internasjonale tuberkulosestiftelse. LHL samarbeider nært med stiftelsen. Som følge av dette har ikke LHL bundne bistandsmidler.

Det er i 2013 opprettet tre egne fond utenfor LHL. LHLs hjertefond, LHLs lungefond og LHLs støttefond. LHL har i tillegg opprettet fond etter arv: Ebba og Marinius Wedels Fond til støtte for forskning innen hjerte- og karsykdommer. Midlene til disse fondene er ikke overført i sin helhet. Ikke overførte midler ligger i LHL. Midlene er overført i 2014.

Note 15 - Egenkapital

LHL mor

	Driftssikkerhets kapital	Fonds- avsetninger	Øvrig egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 1.1	14 000 000	7 024 964	366 057 488	387 082 452
Avkastning R.O Pettersens fond		72 291		72 291
Årets resultat			30 536 339	30 536 339
Egenkapital 31.12	14 000 000	7 097 255	396 593 827	417 691 082

Det er gjennom årsoppgjørdisponering for 2010 foretatt en fondsavsetning på MNOK 5 som gjelder øremerking av egenkapitalen, herunder etablering av fond for Hjertelig hilsen kampanjen.

LHL konsern

	Driftssikkerhets- kapital	Fonds- avsetninger	Øvrig egenkapital	Sum annen egenkapital
Egenkapital 1.1	14 000 000	25 724 964	367 952 967	407 677 931
Avkastning R.O Pettersens fond – LHL		72 291		72 291
Benyttede fondsavsetninger 2013		-4 216 699	4 216 699	0
Årets resultat		4 000 000	-44 927 550	-40 927 550
Egenkapital 31.12	14 000 000	25 580 556	327 242 117	366 822 672

Resultatdisponeringer i konsernselskapene

Selskap	Resultat
LHL Eiendom Holding AS	-113 208 033
Feiring Eiendom AS	-69 353 689
Røros Rehabilitering Eiendom	-3 294 882
Glittre Klinikken Eiendom AS	-48 665 399
Skibotn Rehabilitering Eiendom AS	-488 973
Krokeide Rehabilitering Eiendom AS	2 710 109
LHL Holding AS	-176 787 501
Krokeide vgs	1 724 317
LHL	30 536 339
LHL Helse AS	15 676 762
Sum	-361 150 950
Elimineringer	320 223 400
Konsernresultat	-40 927 550

Note 16 - Gjeld
LHL mor
Langsiktig gjeld

	2013	2012
Forfaller i løpet av 1 år	3 000 000	3 000 000
Forfaller i løpet av 2-5 år	12 000 000	12 000 000
Forfaller senere en 5 år	45 000 000	48 000 000
Pantesikret gjeld (langsiktig gjeld samt driftskreditt)	60 000 000	63 000 000
Bokført verdi av eiendommer stillet som sikkerhet	81 175 400	82 881 800

Sikkerhet for pantesikret gjeld er stilt av Røros Rehabiliteringssenter Eiendom AS gjennom eiendommen Røros Rehabiliteringssenter.

Kreditrammen pr. 31.12.2013 var på 20 mill kr. Rammen er ikke benyttet pr. 31.12.2013. Kreditrammen er fleksibel og kan benyttes helt eller delvis av LHL Holding eller LHL.

LHL har to rentesikringsavtaler knyttet til låneporteføljen som gjelder eiendommene på Feiring og Glittre. Rentesikringsavtalene er bokført til virkelig verdi 1 519 002 i samsvar med GRS.

LHL konsern
Langsiktig gjeld

Låntaker	2013	2012
Feiring Eiendom AS	53 130 000	59 770 000
Glittreklinikken Eiendom AS	28 000 000	28 000 000
LHL vedrørende Røros Rehabilitering Eiendom AS	60 000 000	63 000 000
LHL Helse AS	0	445 133
Total pantesikret gjeld	141 130 000	151 215 133
Forfaller i løpet av 1 år	9 640 000	10 085 133
Forfaller i løpet av 2-5 år	66 560 000	66 320 000
Forfaller senere en 5 år	64 930 000	74 810 000
Total pantesikret gjeld	141 130 000	151 215 133
Sum bokført verdi av eiendommer stillet som sikkerhet	286 831 798	416 022 197

Garantiansvar

LHL gruppen har kollektivt stilt sikkerhet for all ekstern gjeld. Her inngår aksjeverdier i døtre, bankinnskudd, fast eiendom og konsernmellomværende.

Lånetaker	Pantsatt eiendom	Bokført verdi	
		stillet som sikkerhet	Lånebeløp
LHL	Røros Rehabiliteringssenter	81 175 400	60 000 000
Feiring Eiendom AS	Feiringklinikken	105 305 866	53 130 000
Glittreklinikken Eiendom AS	Glittreklinikken	100 350 532	28 000 000
Sum		286 831 798	141 130 000

Kausjonistansvar og sikkerhetstillelser

Sikkerhetsstiller	Pantsatt objekt/eiendom	Til sikkerhet for	
			Beløp
LHL	Selvskyldnerkausjon	Ethvert mellomværende	100 000 000
Feiring Eiendom AS	Årnesveien 9 og 23		115 000 000
LHL		Glittre Klinikken Eiendom	111 292 096
Glittreklinikken Eiendom AS	Glittreklinikken	Ethvert mellomværende	85 000 000
Glittreklinikken Eiendom AS	Glittreklinikken		47 500 000
Glittreklinikken Eiendom AS	Glittreklinikken	Ethvert mellomværende	2 000 000
Skibotn Rehabilitering Eiendom	Skibotn	Konsernlån	47 500 000
Krokeide Rehabilitering Eiendom AS	Krokeide	Konsernlån	47 500 000

Rentesikringsavtale konsern:

Långiver	Hovedstol	Markedsverdi 31/12	Avtalt rente	Løper til	Låntager
DnBNOR	17 550 000	-696 390	3,97 %	02.11.2015	LHL*
DnBNOR	15 686 436	-640 302	4,02 %	21.12.2015	LHL*
DnBNOR	33 205 250	-1 091 243	4,11 %	07.12.2015	Feiring Eiendom AS
SUM gjeld med fast rente	66 441 686	-2 427 935			

*Eiendommene på Skibotn, Røros, Krokeide og Glittre ble overdratt til LHL Bygg AS pr. 31.12.2009. Låneporteføljen (eksklusiv lån Innovasjon Norge vedr. Røros) ble også overdratt til LHL Bygg AS. Tilknyttede rentesikringsinstrumenter er ikke overdratt og er bokført til virkelig verdi kr. 1 778 104 i regnskapet til LHL ihht GRS. Sikringsavtalene er heller ikke overført i forbindelse med videre restrukturering av eiendomsvirksomhetene. Se for øvrig note 3.

Covenantskrav

LHL gruppen har covenantskrav fra banken tilsvarende egenkapitalandel på 30% for gruppen pr 31.12.13. samt EBITDA (driftsresultat før av-/nedskrivninger og finansposter) på kr 50 mill for gruppen pr. 31.12.13, eksklusiv eventuelle salgsgevinster.

Note 17 - Nedlagte lag og fylkeslag
LHL mor

Ved nedleggelse av lag og fylkeslag, overføres gjenstående midler til LHL sentralt. Dette bokføres som kortsiktig gjeld. Etter 4 år overføres midlene endelig til LHL og føres mot egenkapitalen i LHL. Pr. 31.12.2013 er kr. 627.119,- ført som slik gjeld. Av dette gjelder 493.933,- LHL Sør-Trøndelag. Restbeløpet er fordelt på diverse andre nedlagte lag og fylkeslag.

Note 18 - Forskning og utvikling

LHL Helse har mottatt tilskudd til ulike forsknings- og utviklingsprosjekter. Mottatt tilskudd i 2013 til slike aktiviteter utgjør kr. 1.897.541. Forskningsprosjektene knytter seg til forskning til hjerte- og lungesykdom og arbeidsliv/rehabilitering. Selskapet har opprettet et FOU fond, som ligger som en del av egenkapitalen.

Per 31.12.2013 var det avsatt kr. 18.483.301 i fondet, herav 4.000.000 er tilført i 2013. Fondet benytter midler til å finansiere og synliggjøre aktiviteter som bidrar til videreutvikling i selskapet samt igangsetting av nye tilbud. Fondet kan også benyttes til forskning. Styret håndterer søknader for bruk av fondet. I 2013 er det tildelt kr. 1.200.000 på til sammen fire prosjekter, og det er benyttet kr. 516.699 av disse midlene.

Note 19 - Estimer – Usikre forpliktelser
Merverdiavgift for konserntjenester

LHL søkte om avgiftsfritak for fellestjenester innad i LHL-gruppen. Skattedirektoratet avsto søknaden 12.august 2010. Avgjørelsen ble påklaget til finansdepartementet. Saken ble ferdig behandlet ultimo 2012. Det ble gjort oppdatert konsekvensberegning og effekten av dette ble reflektert i regnskapet 2012. Kravet er i sin helhet gjort opp i 2013.

Kontantstrømsanalyse

LHL Mor			LHL konsern	
2012	2013		2013	2012
247 874 964	30 536 339	Resultat før skatter	-40 927 550	55 695 300
1 661 706	1 769 457	Ord. avskrivninger	28 948 369	25 114 541
0		Nedskrivning av anleggsmidler	82 836 428	0
0		Gevinst/tap ved salg av driftsmidler	-384 492	262 436
997 951	-48774781	Endring pensjonsforpliktelse, og andre tidsavgr.	15 573 645	9 004 742
250 534 621	-16 468 985	Tilført fra årets virksomhet	86 046 401	90 077 019
-3 301 871	510 629	Endring i kortsiktige fordringer og varer	-29 405 831	-43 628 461
-3 313 014	-610 853	Endring i kortsiktig gjeld	-51 134 204	49 362 202
243 919 737	-16 569 209	Netto likviditetsendring fra virksomheten	5 506 366	95 810 761
LIKVIDER TILFØRT/BRUKT PÅ INVESTERINGER				
0	0	Investert i bygg/tomt	-11 760 615	-18 544 031
-782 581	-2 754 656	Investert i driftsløsøre	-25 112 249	-36 095 656
0	177 000	Salg av varige driftsmidler	9 316 397	13 319 608
0	220046	Salg av aksjer og andeler	220 046	0
143 989 024	0	Likvidasjon av konsernselskap *	0	0
-200 566 819	120 241	Investert i aksjer og andeler	-430 440	-3 152 932
-173 879 074	0	Netto økning langsiktige utlån	0	0
-231 239 450	-2 237 369	Netto likviditetsendring fra investeringer	-27 766 862	-44 473 011
LIKVIDER TILFØRT/BRUKT PÅ FINANSIERING				
-3 000 000	-3 000 000	Nedbetalt / innfridd langsiktig lån	-10 085 132	-10 992 318
-3 000 000	-3 000 000	Netto likviditetsendring fra finansiering	-10 085 132	-10 992 318
9 680 287	-21 806 578	Netto endring i likvider gjennom året	-32 345 628	40 345 432
49 552 049	59 232 336	Likviditetsbeholdning 01.01	202 463 418	162 117 986
59 232 336	37 425 758	Likviditetsbeholdning 31.12	170 117 790	202 463 418

